

L a n d s k a p s n ä m n d e n s f r a m -
s t ä l l n i n g t i l l Å l a n d s l a n d s t i n g m e d f ö r s l a g
t i l l l a n d s t i n g s o r d n i n g f ö r l a n d s k a p e t Å -
l a n d .

Till Landskapsnämndens förfogande har för att tjäna såsom ledning vid uppgörande av landstingsordning för landskapet ställts ett av en särskild regeringskommitte utarbetat förslag härtill jämte motiv, vilket förslag i huvudsak bygger på republikens nu gällands riksdagsordning. Vid granskningen härav har Landskapsnämnden för sin del funnit förslaget i vidsträckt delar kunna läggas till grund för motsvarande institution i landskapet, även om Nämnden ej kunnat förena sig om nödvändigheten av eller ens önskvärdheten av en förenkling utav den i riksdagsordningen stadgade proceduren i sådan omfattning, som i kommitteförslaget förordas, varjämte även särskilda andra kommittens synpunkter ej kunnat av Landskapsnämnden delas.

Sålunda har Landskapsnämnden ej kunnat biträda kommittens uppfattning därom, att Landstinget borde bestå av trettic ledamöter, vilket antal ursprungligen upptagits uti verkställighets lagen av den 6 maj 1920. Enligt Landskapsnämndens mening bör ett antal av 24 landstingsmän i fullt tillräcklig grad kunna i fråga om lagstiftningen tillgodose landskapets behov och intressen. Om man nämligen anser att varje kommun borde såvitt möjligt uti landskapet företräddas av en representant, torde åtta mandat för såkallade allmänna kandidater, vilkas betydelse med hänsikt till landskapets säregna förhållanden ej bör underskattas, dock i här åsyftat avseende kunna förslå. Ett utsträckande av mandatens antal utöver nämnda tjugufyra skulle, enligt Landskapsnämndens åsikt, utan att tillföra Landstinget någon avsevärd grad av ytterligare kompetens, onödigtvis belasta landskapets budget och jämväl i övrigt komma att tynga landstingsarbetet.

Såsom ur Landskapsnämndens förslag till landstingsordning framgår, har Landskapsnämnden icke ansett några som helst skäl föreligga för kommitteförslags ändring av benämningen å Landstingets ordförande och viceordförande samt förty åter infört uti föreliggande förslag benämningarna talman och vicetalman, vilka benämningar såsom beteckning å

presidiets i lagstiftande församlingar ledamöter åtnjuta stadgad hävd i rikets lagstiftning.

Ytterligare har Nämnden fäst sig vid att uti förslaget till landstingsordning icke införts några som helst bestämmelser, som voro egnade att säkerställa en möjligast noggrann prövning av de lagförslag, vilka till Landstingets avgörande hänskjutits, utan kunna enligt förslaget även de viktigaste lagstiftningsärenden slutligt avgöras vid det sammanträde av Landstinget, vid vilket desamma till behandling upptagits. Med hänsikt till de uppenbara vådor en sådan förenkling av förfaringssättet vid utövningen av Landstingets viktigaste prerogativ, eller rätten att för landskapet stifta lag, i många fall kunde tänkas medföra, har Landskapsnämnden ansett det nödvändigt att i landstingsordningen införa bestämmelser, som avse att förhindra antagande av omogna eller bristfälligt redigerade lagförslag.

Härvid kunde ju då närmast komma ifråga ett bibehållande av riksdagsordningens stora utskott, vars tillkomst är att tillskriva strävan det efter att inom ett och samma utskott förena de förnämsta krafterna inom riksdagen, att sålunda säkerställa möjliga sakkunniga behandlingar av ärendena och därigenom förekomma fattandet av förhastade eller icke tillräckligt genomtänkta beslut. Emellertid har erfarenheten utvisat, att vid sammansättningen av stora utskottet icke erfarenhet och sakkunskap, utan partipolitiska synpunkter varit de avgörande, varigenom ifrågavarande utskott blivit att förlikna vid en riksdag i minsta skala med alla de olägenheter en sådan organisation på endast en kammare måste anses innebära.

Vid sådant förhållande har Landskapsnämnden ansett sig icke böra i förslaget upptaga ifrågavarande institut, utan håller för sin del mest ändamålsenligt att i händelse Landstinget beslutat om ändring av texten i ett lagförslag, som redan varit föremål för lagutskottets prövning, lagförslaget uti sin ändrade lydelse bör till utskottet återremitteras i och för ytterligare prövning och undersökning, huruvida icke sålunda besluten ändring kan såsom påföljd erfordra ändring av lagförslaget i något annat hänseende eller av annan anledning icke kunna förordas. Landskapsnämnden håller nämligen för att lagutskottet, som ju tidigare

in/
 noggrant tänkt sig i lagförslaget redan på grund av sin sammansättning har större möjlighet att vid prövningen av berörda omständigheter träffa det rätta, än ett utskott som tidigare ej satt sig in uti ärendet. Då ju lagutskottet främst representerar lagfarenheten och sakkunskapen uti lagstiftningsfrågor inom Landstinget samt dess uppfattning förty uti hithörande frågor nödvändigtvis måste tillmätas det största avseende, har Landskapsnämnden för sin del ansett det mest sakenligt att ett lagförslag vid tredje behandlingen antingen bör av Landstinget godkännas i den lydelse som av lagutskottet i dess nya utlåtande förordats eller också förkastas.

De ändringar uti och tillägg till meranämnda kommittéförslag, vilka av Landskapsnämnden vidtagits, torde i övrigt icke erfordra särskild förklaring; dock anser Landskapsnämnden sig möjligen hava skäl framhålla, hurusom det enligt Nämndens mening bör ankomma å presidenten och ej å landshövdingen att bestämma om förlängning av tiden för Landstingets sammanträden ävensom för sammankallandet av urtima landsting, liksom att Nämnden ej heller funnit anledning frångå riksdagsordningens bestämmelse om att ceremonielet vid Landstingets öppnande bör upptaga även högtidlig gudstjänst.

Landskapsnämnden tillåter sig fördenskull föreslå att Landstinget ville antaga nedanstående förslag till

L a n d s t i n g s o r d n i n g

för

l a n d s k a p e t Å l a n d .

1 kap.

Allmänna stadganden.

1 §.

Landskapet Ålands landsting representerar landskapets befolkning och består av tjugufyra landstingsmän.

2 §.

Landstingsmannaval förrättas vart tredje år samtidigt i hela landskapet. Landstingsmans uppdrag vidtager, så snart han förklarats vald och fortfar intill dess nästa val slutförts.

Har Landstinget upplösts och nya val verkställts, skola, så framt

ej ny upplösning av landstinget äger rum, landstingsmännens fullmakter gälla för tre år.

3 §.

För val av landstingsmän bildar landskapet Åland en valkrets. Landstingsmännen utses genom omedelbara och proportionella val, och hava alla valberättigade lika rösträtt.

Valrätt må ej genom ombud utövas.

Närmare bestämmelser angående tiden och sättet för valen meddelas i särskild vallag.

4 §.

Berättigad att deltaga i landstingsmannaval är varje finsk medborgare, såväl man som kvinna, som under fem års tid haft laga bo och hemvist på Åland och före valåret fyllt tjuguetta år och vilken den första januari det året valet äger rum är mantalsskriven i någon kommun inom landskapet Åland.

Valrätt tillkommer dock ej:

- 1) den, som står under förmyndarskap;
- 2) den, som för sig åtnjuter understöd av fattigvården, där understödet icke är blott tillfälligt;
- 3) den, som avträtt sin egendom till sina borgenärers förnöjande, intill dess han sin stat beedigat;
- 4) den, som för lösdriveri dömts till allmänt arbete, ända till utgången av det tredje året från det, då han från arbetsanstalten frigavs;
- 5) den, som på grund av laga dom bör anses sakna god fräjd eller är ovärdig att nyttjas i landets tjänst eller att föra annans talan; samt
- 6) den, som övertygats att hava vid landstingsmannaval köpt eller sålt röst eller gjort försök därtill, eller på flere än ett ställe avgivit sin röst, eller genom våld eller hot stört valfriheten, ända till utgången av det sjätte kalenderåret efter det, då slutlig dom i saken gavs.

5 §.

Valbar till landstingsman är envar, som är valberättigad, utom

landshövding och tjänsteman vid landshövdingeämbetet, allmän åklagare
liksom lantråd, ledamot och tjänsteman vid landskapsnämnden.

6 §.

Ej må den, som förklarats vald till landstingsman, befrias från sitt
uppdrag, där han ej förmår visa laga förfall eller annat skäl, som av
Landstinget godkänts

7 §.

Avlider landstingsman eller förlorar han sin valbarhet eller avgår
på grund av laga eller av Landstinget godkänt skäl eller förklaras hava
förverkat sitt uppdrag, inträder i hans ställe suppleant.

Beträffande den ordning, i vilken suppleanterna inkallas, stadgas
i vallagen.

8 §.

Landstingsman är pliktig att i utövningen av sitt uppdrag så handla,
som rätt och samning bjuder. Han är därvid skyldig att iakttaga lag och
är icke bunden av några andra föreskrifter.

9 §.

Häktas landstingsman under pågående Landsting, skall därom genast
anmälas hos Landstingets talman.

10 §.

Landstingsman åtnjuter av landskapets medel arvode och därutöver
ersättning för resa till och från landstinget.

Arvodet och resekostnadsersättningen fastställas av Landstinget.

11 §.

Infinner landstingsman sig icke i rätt tid till landsting, eller u-
teblir han utan Landstingets tillstånd från sammanträde, och har han ic-
ke haft laga förfall, som av Landstinget godkännes, kan Landstinget dö-
ma honom till förlust av arvode för varje dag han uteblivit och därutö-
ver till böter, ej överstigande enahanda belopp. Har landstingsman icke
låtitt av böter sig rätta, kan Landstinget förklara honom hava förverkat
sitt uppdrag.

II kap.

Landstingets början, upplösning och avslutning.

12 §.

Landstinget sammanträder i Mariehamns stad.

§ 13.

Landstinget sammankommer årligen den 1 februari och den 1 november och är samlat under sammanlagt högst trettio dagar, utan så är att presidenten på Landstingets framställning förlängt tiden för mötet.

Är nu nämnd eller eljest i denna lag för visst fall bestämd dag helgdag, gälla första helgfria dag därefter såsom sådant fall stadgad, för/

§ 14.

Har Landsting upplösts, skall efter nyvalet landstinget sammankomma till lagtima möte å första dagen i den kalendermånad, som begynner näst efter nittio dagar från upplösningen.

§ 15

Av presidenten beror att bestämma tiden för urtima landstings sammanträde och när det skall åtskiljas.

Ej må urtima landsting utsättas att börja tidigare än å femtonde dagen efter kallelsens utfärdande, ej heller fortgå längre än till och med sista helgfria dag före den, då lagtima landsting vidtager.

Vid urtima landsting må endast förekomma ärenden, som föranlett landstingets sammankallande, så ock vad med dylika ärenden äger oskiljaktigt sammanhang.

§ 16.

Kallelse till urtima landstingsmöte offentliggöres i en sådan uti landskapet utkommande tidning, vari allmänna landstinget rörande beslut och förfoganden böra kungöras och för övrigt på sätt landstinget beslutat.

Har landstinget upplösts och förordnande om nya val utfärdats, skal sådant kungöras i den ordning, som i § 37 säges, samt därjämte särskilt meddelas den myndighet och de nämnder, å vilka valens föranstaltande ankommer.

§ 17.

Den dag å vilken landsting skall sammanträda, böra samtliga landstingsmän från klockan 11 förmiddagen i den ordning som genom anslag tillkännagivits, förete sina fullmakter för den eller dem, som landshövdingen förordnat att fullmakterna granska. Då fullmakt första gången företes, undersökes, huruvida den är utfärdad av behörig myndighet och i föreskriven ordning.

Förteckning över de behörigen befullmäktigade landstingsmännen skall senast följande dag före klockan tio förmiddagen tillhandahållas landstinget.

Landstingsman, som infinner sig efter landstingets början, äger där intaga sitt säte, sedan han för talmannen uppvisat godkänd fullmakt.

§ 18.

Har landstingsmansfullmakt icke blivit godkänd, äger landstinget rätt att pröva, huruvida han likväl på grund av densamma må intaga säte i landstinget.

Göres under landstinget anmärkning mot landstingets behörighet, ankomme dess prövande likaledes å landstinget, så framt icke samma anmärkning genom besvär över valet redan dragits eller ännu kan dragas under vederbörlig myndighets avgörande.

I övrigt må frågan om giltigheten av landstingsmannaval icke vid landsting upptagas, utom då anmärkning göres därom, att beträffande valet eller därtill hörande åtgärder uppenbart brottsligt förfarande förekommit eller att otvivelaktigt misstag vid fastställandet av valets utgång ägt rum. I sådant fall äger landstinget, där det tillika är tydligt, att brottsligheten eller misstaget kunnat utöva inverkan på utgången av valet, och ändring ej vidare kan i besvärsväg vinnas, vidtaga åtgärd till sådan rättelse, som är förenlig med bestämmelserna i valagen.

Den vars landstingsmannarätt är satt i fråga, bibehåller emellertid sitt uppdrag såsom landstingsman, intill dess han förklaras obehörig.

§ 19.

Å den andra dagen sammanträder landstinget klockan tio förmiddagen till möte, varvid främst upprop verkställs efter det i 16 § nämnda förteckning. Vid detta sammanträde, vid vilket ordet föres av den, till åldersåren äldste och protokollet föres av den han därtill kallat, väljer landstinget inom sig talman och två vicetalmän.

Därefter avgiva talmannen och vicetalmännen inför det församlade landstinget, var efter annan, denna högtidliga försäkran:

"Jag N.N. försäkrar, att jag vill i utövningen av talmansbefattningen efter all min förmåga upprätthålla såväl den republikens regering, som den Finlands riksdag och landskapet Ålands landsting i enlighet med grundlagarna tillkommande rätt".

Talmannens och vicetalmännens uppdrag gälla till dess nytt landstingsmannaval ägt rum.

Sekreterare och kanslipersonal antages på sätt landstinget bestämmer.

§ 20.

Efter att hava erhållit meddelande, om vilka personer blivit valda till landstingets talman och vicetalmän, utsätter landshövdingen eller den person, som presidenten därtill förordnat, dag och timme för landstingets öppnande, och äga landstingsmännen på talmannens kallelse efter det gudstjänst förrättats härtill infinna sig. Vid landstingets avslutande iakttages samma ordning.

III kap.

Om ärendenas upptagande och behandling vid landstinget.

§ 21.

Huru presidentens framställningar och meddelanden skola överlämnas till landstinget, därom stadgas uti 7 § i lagen om självstyrelse för Åland.

§ 22.

Landstingets förhandlingar som skola äga rum på svenska, äro offentliga, ifall icke landstinget för visst ärende annorlunda beslutat.

§ 23.

Landstingsman, landshövdingen och landskapsnämnden äro berättigade att väcka förslag uti frågor, som ankomma på landstingets handläggning,

Sådana förslag bör skriftligen avfattas och överlämnas till landstingets talman inom tid, som i arbetsordningen säges.

§ 24.

Landstinget må icke fatta beslut i ärende, innan detsamma blivit berett uti utskott, såvida icke ärendet är brådskande eller gäller val.

§ 25.

För beredning av ärendena skall landstinget senast andra dagen efter dess öppnande tillsätta ett lagutskott, ett finansutskott samt ett justerings och expeditiionsutskott, ett vart bestående av tre ledamöter och två suppleanter.

Landstinget äger ock när behov därav yppas, tillsätta ytterligare utskott.

Utskotten välja inom sig ordförande.

Av landstinget tillsatt utskott äger rätt att av myndigheter, tjänstemän eller allmänna inrättningar på Åland erhålla de handlingar och upplysningar, av vilka det finner sig vara i behov.

§ 26.

Lagutskottet äger avgiva betänkande över de till detsamma överlämnade förslag angående antagande av allmän lag eller stiftande, ändring, förklaring eller upphörande av landskapslag.

§ 27.

Finansutskottet äger granska landskapsnämndens till landstinget avlämnade förslag till budget för landskapet samt i anledning av detsamma avgiva betänkande, ävensom i övrigt bereda och avlämna utlåtande uti alla landskapet rörande frågor av finansiell innebörd.

§ 28.

Å justerings och expeditiönsutskottet ankommer att övervaka, att landstingets expeditioner överensstämma med dess beslut.

§ 29.

Utskottet skall sammanträda och utse ordförande inom sig senast dagen efter det utskottet tillsatts samt i den mån de till detsamma hänskjutna ärendenas behandling medhunnits, till landstinget avlämna härav påkallade betänkanden.

Vid förfall för utskottsmedlem träde suppleant i hans ställe.

§ 30.

Framställning, som till landstinget inkommer och ej är av den beskaffenhet, att den genast kan avgöras, skall bordläggas till ett tidigast nästa dag skeende sammanträde.

Vid sistsagda sammanträde skall ärendet till vederbörande utskott hänskjutas, men är det landstingsmännen obetaget att i frågan yttra sig.

§ 31.

Angår utskottsbetänkande lagstiftningsfråga, skall, sedan det i landstinget föredragits, bordläggning ske till ett senare sammanträde, men lämnas landstingets medlemmar rätt att i frågan yttra sig.

Godkännes icke lagförslaget, då detsamma ånyo upptages till behandling, och sedan beslut däri punkt för punkt av landstinget fattats, i sin ursprungliga lydelse eller i den avfattning lagutskottet för detsamma föreslagits, skall ärendet återremitteras till lagutskottet, som i

avgivet nytt utlåtande äger på uppgivna skäl antingen förorda eller avstyrka de förändringar, som av landstinget däri beslutats.

Sedan ärendet ånyo från lagutskottet inkommit skall lagförslaget vid nytt sammanträde av landstinget antingen förkastas eller med eller utan de ändringar, som av lagutskottet föreslagits, antagas.

Skulle vid sammanträde, som i mom 1 nämnes, tre eller flere landstingsmän påyrka ärendets bordläggning, må sådant ytterligare kunna ske till sammanträde, som hålles senast påföljande dag.

§ 32.

I ärende som icke angår ägastiftningsfråga, må beslut fattas vid det sammanträde, vid vilket det av talmannen föredragits, utan så är att tre eller flere landstingsmän om bordläggning anhållit eller landstinget beslutat ärendets hänskjutande till utskott.

Ärendet må icke mer än en gång bordläggas där icke flertalet närvarande landstingsmän därom framställt yrkande.

§ 33.

Landstingets talman åligger att utfärda kallelse till sammanträde, att där föredraga ärendena och leda överläggningarna, att framställa proposition för besluts fattande samt vidmakthålla ordning vid sammanträdena och jämväl i övrigt vaka däröver, att sådant, som strider emot lag, icke må komma under överläggning.

Ej må talmannen taga del i överläggning eller omröstning, ej heller föreslå annat än det, som erfordras för verkställighet av landstingets beslut eller iakttagande av dess arbetsordning.

Vid förfall av talmannen träde i hans ställe den första eller, om förfall även för denna inträtt, andra vicetalmannen.

§ 34.

Sedan talmannen förklarat överläggningen avslutad, framställer han omröstningsproposition, så avfattad, att svaret ja eller nej uttrycker landstingets beslut.

Finns flera förslag till beslut, ställes ett såsom kontra proposition mot ett annat intill dess om alla sålunda omröstats; och böra de avsedda propositionernas ordalydelse och ordningsföljd vara av landstinget godkända, innan omröstningsproposition till bevarande framställts.

Anmärkning mot den föreslagna ordalydelsen och ordningsföljden må

göras, men ny överläggning icke äga rum.

Propositionen skall därest talmannen finner sådant nödigt besvaras genom omröstning eller upprop, och av talmannen befästas med klubbslag, där ej sluten omröstning begäres.

§ 35.

Sluten omröstning skall ske efter sedlar, å vilka "ja" eller "nej" finnas tryckta och vilka i övrigt äro lika.

Talmannen bör före sedlarnas uppräknande avlägga en bland dem. Falla rösterna vid sammanträdet jämt, bör den avlagda sedeln öppnas och avgöra beslutet.

Dedan utgången av omröstningen blivit känd, avsäga talmannen beslutet.

§ 36.

Val böra försiggå med tillämpning av proportionellt valsätt, så framt två eller flera personer skola utses. Beträffande rösträkningen och fastställandet av valets-utgång gälle vad om landstingsmannaval är stdgat.

Skall endast en person väljas, betraktas den som vald, vilken vid valet fått de flesta rösterna. Val förrättas med slutna sedlar. Vid lika röstetal avgör lotten.

§ 37.

Den, som i fattat beslut icke instämt, äger rätt att till protokollet anmäla sin skiljaktiga mening; dock må sådan anmälan icke föranleda vidare överläggning.

§ 38.

Landstingsman, som ej varit tillstädes, då beslut i något ärende fattats, äger rätt att därefter till protokollet anmäla, att han icke deltagit i beslutet, men må ej framställa någon anmärkning emot detsamma.

§ 39.

Förbryter sig landstingsman emot ordningen eller uppträder han eljest opassande, äger talmannen kalla honom till ordningen samt, ifall han därav ej låter sig rätta, betaga honom ordet. I övrigt ankommer det å landstinget att besluta, huruvida landstingsman, som förbrutit sig mot ordningen, bör erhålla föreställning och varning av talmannen eller på viss tid uteslutas från sammanträdena, eller vid domstol åtalas,

eller om saken bör förfalla.

§ 40.

De reglementariska föreskrifter, som anses nödiga för landstingsgöromål samt ordningen vid landstinget och utskottet, äger landstinget fastställa. Ej må något däri införas, som strider emot grundlag eller annan lag.

Presidentens, landshövdingens och landskapsnämndens framställningar och meddelanden skola alltid såväl å sammanträde som i utskott i främsta rummet till behandling företagas.

§ 41.

Förslag till sådana reglementariska föreskrifter, om vilka i § 32 är stadgat, uppgöras av talmannen och vicetalmannen, å vilka jämväl ankommer att för landstinget föreslå arbetsplan för sammanträdena och utskottet.

IV kap.

Särskilda föreskrifter.

§ 42.

Landstingets protokoll föras under talmannens inseende av sekreteraren och böra tre landstingsmän utses att justera detsamma. Landstingets beslut, som ankommer på lantrådet eller landskapsnämndens åtgärd delgivas dem genom protokollsutdrag, som underskrivas av talmannen och sekreteraren.

§ 43.

Landstingets beslut och utlåtanden, som utgöra svar å presidentens framställningar och meddelanden, skola meddelas genom skrivelser från landstinget, vilka insändas genom landshövdingen.

Av landstinget antagna petitionsförslag och motioner ävensom framställningar till regeringen insändas likaledes till landshövdingen för att av denne vidare befordras.

Nu nämnda expeditioner underskrivas av talmannen och vicetalmannen.

Landstingets skrivelser till landshövdingen och övriga myndigheter underskrivas av talmannen och kontrasigneras av sekreteraren.

§ 44.

Landshövdingen eller av honom förordnad tjänsteman vid landshövdingeämbetet ävensom lantrådet och medlem av landskapsnämnden äga närvara

vid landstingets möten och deltaga i överläggningarna, men icke i beslut.

På kallelse av landetinget äger lantrådet inställa sig vid landstinget för att giva upplysningar i landskapets angelägenheter.

§ 45.

Landskapslagar och andra landstingsbeslut av allmänare betydelse kungöras uti en särskild Ålands författningssamling benämnd publikation, vari jämväl skola intagas de uti § 11 i lagen om självstyrelse för Åland nämnda författningar,

§ 46.

Samtliga kostnader för landstinget bestridas med landstingets medel.

§ 47.

Denna landstingsordning träder i kraft den 1 januari 1923.

På Landskapsnämndens vägnar:

Carl Björkman

L. Nördling.